

נקודה למחשבה

צער בעלי חיים

הרעיון של פינה זו פינת נקודה למחשבה הוא, לקחת נושא פשוט ולראות כמה עם קצת מחשבה הוא עמוק חשוב ומחייב, רק צריך לחשוב על הנקודה...

לכן כשהגיע לידי המאמר הבא אמרתי לעצמי אין מתאים יותר ממנו לנקודה למחשבה לכן למרות שזה לא בפרשת השבוע שלנו אלא הפרשה לפני כמה שבועות שווה וכדאי לכתובו כאן במלואו.

”כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו” (שמות כג, ה)

כתב החפץ חיים ע"ה, התורה הזהירה אותנו לחוס על הבעל-חי הרובץ תחת משאו, ואפילו אם החמור שייך לשונא כמו שביארו חכמינו זכרונם לברכה שמותר לשנאתו, אף על פי כן צריך האדם להתגבר על יצרו ולעזוב הכעס ולעזור לחמור.

עכשיו נתבונן!

מן הדין הוא שאפילו אם נשא החמור של השונא על שכמו משא של שקים מלאים חול ואבנים לבנין, מצווה אותנו התורה לעזור לו ולטעון עמו את משאו.

ממילא מובן שאם החמור היה שייך לא לשונא אלא לאוהב, ושקים מלאים לחם טעונים על גבו להאכיל לרעבים בעיר שהחריבוה בריונים, על אחת כמה וכמה שעל כל אחד מישראל לתת יד ושכם להקים החמור ולעזור לו...

נצייר נא בנפשנו, מה היה הדין אם החמור נשא על גבו שקים

מלאים סמי רפואה בשביל בית-חולים, ובין הסמים

תורה מסביב לשעון

ממשיכים במהפכה! כולם מוזמנים למוסדות ”הרב רבי עטרת חכמים” רח’ החיים 5 תל-גיבורים חולון משעות הבוקר המוקדמות ועד עשר וחצי בלילה ברצף... תפילות מונינים בשפע, שיעורים, הרצאות בנושאים מגוונים מוסר הלכה השקפה נביא חסידות - שתיה חמה, וחניה בשפע | הכניסה חינם!

סעודת מלווה מלכה לנשים ונערות

תתקיים אי”ה מידי מוצאי שבת בבית הכנסת בקומה השלישית בשעה: 20:00 | כולן מוזמנות לחזק ולהתחזק! | עקב ההוצאות הרבות ההשתתפות כרוכה בסך: 10 ₪ למשתתפת

הופיע ויצא לאור

זכינו וברוך ה' יצאו השבוע לאור דיסקים חדשים מפי מורנו הרב שליט”א רצופים ומלאים מוסר ויראת שמים ומידות טובות ניתן להשיג במוקד: 03-50-111-50 שלוחה 7 - כמו כן ניתן להשיג את שאר הספרים והדיסקים של מורנו הרב שליט”א בטלפון הנ”ל

היו כאלה שצריכים להזריקם אל תוך גידי החולים להצילם מרדת שחת, או שנשא נודות מלאים אוויר מלאכותי לנשימה שרגילים לתת לחולים מסוכנים, אז כל מי שיש לו מעט מח בַּקְדָקוֹדוּ, ימהר ויחיש מעשהו לעזור לחמור הזה שנפל תחת משאו, כי הלא על כִּרְחו חיים הוא נושא על גבו ־ סמי מרפא, שמבלעדם מן הנמנע להציל חיי החולים.

עכשיו, נלך הלאה ונאמר

אם נושא הרפואות הללו לא היה חמור אלא בן אדם, והוא נפל תחת המשא הזה, אז אין צריך לומר שעל כל אדם החובה להחיש עזרה לנופל, למען יוכל למהר בואו לבית החולים, ואשר רגע ליום יחשב לחולים האומללים המחכים לסמי המרפא הללו.

מעתה, נשכיל ונבין עד כמה אנו מחוייבים לעזור לראש ישיבה, הנושא על שכמו את עול התורה, הממציא חיים לכלל ישראל, ואשר מבלעדה למתים נחשבנו, כי היא חייך אמרה התורה, והוא נופל תחת עול המשא הכבד הרובץ עליו בהספקת בר ולחם ומזון לעמלי תורה, על אחת כמה וכמה שעל כל אחד מאיתנו לעמוד לימינו להיות לו לאחיעזר ואחיסמך במפעלו.

כל מלה מיותרת!

כמה חובה קדושה יש לנו לדאוג ולהוקיר את גבאי הצדקה די בכל אתר ואתר שקורסים תחת הנטל בגלל טענת השווא של ”שוויון בנטל” ולכל הפחות לחזקם ולעודדם ולהרבות חיילים לתורה והס מלהזכיר לבוז להם או להפריע למלאכת הקודש שהם עושים למעננו!!!

מכירת מצות ויין

בחסדי ה' יתברך עלה בידינו בשנה זו לערוך אפיית מצות עם מורנו הרב חיים רבי שליט”א ובהכשר המהודר ”בית יוסף” כשכל ההכנסות מהמכירה קודש להחזקת לומדי התורה [אתה ממילא קונה מצות מה איכפת לך שהרווח יגיע לאברכים... בנוסף יש מצווה לקנות מאברך כדי לפרנס תלמידי חכמים וכאן כשכל הרווח 100% הולך לאברכים הרי זה כאילו האברך מוכר וזה בכלל המצווה להחזיק את לומדי התורה בדרך של כבוד] פרטים יבואו ! | המעוניינים למכור באזור מגוריהם ניתן לפנות למשרדי המוסדות 03-50-111-50 | כמו כן ימכרו מיץ ענבים ע”י המוסדות וארגזי בשר ועופות במחירים מוזלים מאוד...

הזדרז ורכוש כרטיס הגרלה - כל יום זוכה חדש!!! כל כרטיס משתתף בכל ההגרלות... חבל על כל יום...

כרטיס הגרלה בסך 360 ₪ (1 ₪ ליום במשך שנה בלבד! - ניתן לפריסת תשלומים של 30 ₪ בחודש)

כל כרטיס מזכה במילה בספר התורה של מרן זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

צלצל עכשיו: 1700-700-770 (24 שעות ביממה!)

לשאלת הציבור היכן יתפללו, השיב הרב שלעת עתה, עד שהפריץ יקיים את הבטחתו ויבנה עבורם בית כנסת, יקבעו את מקום תפילתם בצריך. שמחה ורינה מיוחדת היתה להם בתפילה הראשונה במנין שהתקיימה בצריך של בערל, שכלל הנראה מאז בריאת העולם ועד ליום זה, לא היתה תפילה במנין בעיירה. בסיום התפילה תיקן הרב תקנה, שבסיומה של כל תפילה ילמדו ”דבר הלכה, איזו שהיא הלכה קצרה, כדי שיהודי ידע את הדרך אשר ילך בה, וגם יזכה להיות בן עולם הבא, בהלכות שהוא לומד בכל יום.

כשהגיע משפחתו של בערש החובש, באו כל ערלי העיירה לקבל את פניו. היתה להם שמחה גדולה מבואו, שעד לאותו יום על כל דבר קטן של חול, היה להם לרכב מרחק כמה שעות להביא חובש מעיירה מרוחקת. אפילו הפריץ קיבל את פניו בשמחה וגיל, ובאותו מעמד הכריז על תחילת בניית בית הכנסת כפי שהבטיח, במישור הסמוך לגבעה הגדולה שבמרכז העיירה. הפריץ הטיל את מלאכת הבניה על וולאדמיר, הבנאי הידוע של העיירה, זה שתכנן ובנה חלק כבד מבתי העיירה, והעמיד לרשותו שני ערלים נוספים, שיחטבו עבורו עצים כפי בקשתו מהיער הסמוך, ויעזרוהו בניסורם ושיופם, כדי שבית הכנסת יבנה באופן חזק ויפה. הפריץ הורה לוולאדמיר, שבכל פרט מבנייתו הפנימית של בית הכנסת, עליו להמלך בר’ זונדל.

בבוקרו של כל יום, כשיהודי העיירה היו חוזרים מתפלת שחרית, היו רואים את וולאדמיר ושני עוזריו עוסקים במדידת קורות, ניסורם וחיתונם, כאשר לבם מתרוגן ממשחה, ומוזים להקב”ה על אשר בחסדו הגדול לא עזבם, והם זכנו שוב להגיע למקום בו יוכלו להציב את רגליהם במנוחה מועטת, וזכרת אף נבנה עבורם בית כנסת גדול ויפה, לפאר את בית ה’ ולקדש את שמו ברבים. בניית בית הכנסת ארכה כחודשיים, ולאחר מכן נחוג ברוב פאר והדר מעמד שנוכח הבית, כאשר הרב בדרשתו מעורר את בני הקהילה על הצפיה בכל יום ורגע לביאתו של משיח צדקינו ובנין בית קדשינו ותפארתינו, שרק אז תהיה השמחה האמתית. והוסיף ועורר את הציבור לשמור על קדושת בית הכנסת, ולקבוע עיתים לתורה כל אחד כפי יכלתו, ולעמוד בכך שלא לבטל הקביעות אפילו אם יפסיד על ידי זה סכום גדול, כדברי הפוסקים, וסיים, שזכות זו של תפילה עם לימוד תורה תעמוד לנו לדגל את בנינו ובנותינו לתורה לחופה ולמעשים טובים.

בכל אותה תקופה, המשיכו להגיע מידי פעם לעיירה עוד ועוד משפחות, כאשר כל אחת מהם מתקבלת על ידי הוותיקים בזרועות פתוחות ובלב שמח, ועזרה לכל מה שצריך. הוספתם של משפחות נוספות הצריך פתיחת "חידר" לילדים, שעבורם הרב השיג מלמד מיוחד שאף הוא בא להתגורר עמם. בתקופה הראשונה שימש הרב גם כשוחט ומוהל, אך לאחר והעיירה גדלה, הגיע גם שוחט לעיירה, והרב יכל יותר לעסוק בתורתו בעמלה של תורה.

לאחר תקופת מה החליט הרב בעצה אחת עם רוב הציבור, למנות את ר' זונדל ובערל לראשי הקהילה, שהם היו הראשונים שבזכותם הוקמו חיי היהדות והקהילה, והם אלו שדאגו מתחילה ועד היום לכל מה שצריך, ועל כן תפקיד זה מגיעה להם כדין. מה גם שאין בתואר זה שום שררה אלא רק עבדות, להמשיך לעזור ולסייע לציבור בלא שום תמורה כספית בעולם הזה השפל, אלא רק בעולם שכולו טוב, מלבד מה שכל בני העיירה מברכים אותם בברכה מיוחדת על ידי הספר תורה בכל שבת ושבת, "וכל מי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה, הקב"ה ישלם שכרם ויסיר מהם כל מחלה ויירפא לכל נפש ויסלח לכל עונם, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם, עם כל ישראל אחיהם”.

ביאנם של משפחות נוספות לעיירה, הביאה עמה לפעמים גם יוכחים בעניי פרנסה, שאת כולם הרב ניסה לפתור בדרכי נועם כדרכה של תורה. בכל אותם פעמים שלא ניתן היה לגשר בין הצדדים, זימן הרב עוד שני תלמידי חכמים, שיחזו הקינו מושב בית דין, ובו דנו כדת של תורה לזכות את הזכאי ולחייב את החייב, באופן שישוב השלום לשרור בעיירה.

כשעברו הימים ונקפו השנים, והקהילה גדלה עד מאוד, ובנין בית הכנסת כבר לא הספיק לכולם, הצינו ר' זונדל ובעריל ראשי הקהילה לרב, שאולי כדאי לשבור את בית הכנסת ולבנות תמורתו בית כנסת גדול יותר, לפאר את בית ה'; וכדי להרבות תורה ותפילה.

הרב הזכיר לראשי הקהל שגמרא ערוכה היא, שאסור לשבור בית כנסת לפני שבונים את הבית הכנסת שבמקומו, אפילו אם כבר קנו את הקורות והלבנים והם עומדים על מקום הבניה, אין סותרים בית כנסת, אלא רק לאחר שבנו את בית הכנסת החדש, וכך גם נפסק בשולחן ערוך ללא חולק.

גם כאשר ראשי הקהל באו לרב עם הצעה מיוחדת, שיוסל היערן, אחד מבני הקהילה שעלה לגדולה ועשירות, הסכים לגדב את כל העצים הדרושים לבניית בית הכנסת החדש, ועוד יוסיף לשלם את הוצאות הבניה ברוב פאר והדר, והוסיפו וטעו לרב את הידוע לו, שבית הכנסת צר מלהכיל את כל המתפללים הרבים, ובמיוחד שהשטח בו ניתן לבנות בית כנסת חדש הינו המקום בו הוא עומד, אך לא ניתן להרחיבו עקב הצורה בו הוא נבנה, בכל זאת הרב לא שינה את דעתו, ואסר עליהם להרוס את בית הכנסת בכדי לבנות תמורתו בית כנסת גדול ומפואר יותר.

הרב הוסיף ונימק להם, שאפילו אם נמצאו מקום בו יוכלו להתפלל כל זמן הבניה, גם כן הדין לא ישתנה, כי הלכה ברורה ופסוקה היא בשולחן ערוך (אורח”ס ס’ קנ”ב ס”א), שאסור לסתור בית כנסת, כל עוד לא בנו את בית הכנסת החדש, אפילו אם יש להם מקום חילופי זמני לכל תקופת העבודות לתורה ותפלה. במיוחד יש להוסיף, אמר הרב, שכזכור לכם כמה זמן ארך בניית בית הכנסת הקיים שהוא קטן, ואם כן כמה זמן יקח בניית בית הכנסת החדש והגדול.

ראשי הקהל הגיעו למסקנא, שהם עשו את שלהם בהשתדלותם למצוא תורמים לעצים ולבניה, ובמיוחד שיוסל היערן שלא ידע מיד מהפסק של הרב,

כבר הספיק לשלוח קורות גדולים לבניה המתוכננת, והם שכבו בשורות בחצר בית הכנסת, על כן החליטו בדעתם שבמצבם זה הם יתפללו לה’ שיתן להם את הדעת והבינה היאך ניתן להוסיף כבוד לבית ה’ בלא לעבור על קוצו של יו”ד מהנפסק בשולחן ערוך.

תפילותיהם של ראשי הקהל התקבלו במהרה. היה זה באחד הימים, שעגלה טעונה באבנים ענקיות ירדה במורד הגבעה הגדולה שבמרכז העיירה, ולפתע פתחו הסוסים בריצה מטורפת, ומחמת התנפה של הירידה הועפה העגלה עם הסוסים על עבר בני הכנסת, שמעוצמת המכה שפגעה בקיר החיצוני ובאחד העמודים המרכזיים, נשבר הקיר ואף קרס חלק מהגג. בניסי ניסים לא היה פצוע אחד מיושבי בית הכנסת, וזאת עקב הרעש הנוראי שהיה בשניות הסמוכות לתאונה, שהבריחו את כל הלומדים מאותה פינה של בית הכנסת. הבהלה והעזזוע של לומדי בית הכנסת היתה קשה, אותם אלו שהיו במקום אף נבהלו מאוד מעוצמת הפיצוץ, והאחרים שבאו לראות מה אירע, נדדעזעו מההרס והחורבן הנוראי, היאך בית הכנסת הקטן והיפה נשבר ונחרב.

כשהרב הגיע למקום וראה את השבר וההרס, שאל את ראשי הקהל האם ניתן לסדר רק את הפינה שנפגעה, או שבמצב זה ישנו חשש לשלמותו של כל בית הכנסת. כשהשיבו לו ראשי הקהל שככל הנראה הרס זה מחייב שבירתו ובנייתו המחודשת של בית הכנסת, ביקש הרב להוסיף לאסוף את כל בני העיירה למקום בעוד זמן מה.

לא עברה שעה קלה וכל בני העיירה שהיו בא התאספו לראות את חורבן בית הכנסת, כאשר רבים מהם הורידו דמעות כמים על חורבן בית ה’. הרב עלה על גבי במה מאולתר והקריא בפניהם את דברי השולחן ערוך בהלכות בנית בית כנסת, הכותב, שלמרות שלא שוברים בית כנסת בכדי לבנות בית כנסת אחר, אבל אם נטו כתלי בית הכנסת ליפול, ”סותרים אותו מיד, ומתחילים לבנות מהרה ביום ובלילה שכן תדחק השעה וישאר חרב”.

על כן, קרא הרב לכל בני הקהילה, הגיע העת והשעה לקיים הלכת זה, ונבוא כולנו, הגדולים עם הקטנים, לעבוד יחד לפרק ולשבור את בית הכנסת הישן ולבנות את הבנין החדש, במיוחד שעומדים לנו כאן בחצר קורות עץ מנדבתו של יוסל היערן, וכולנו תקוה שלא נצטרך לקיים את ההלכה שעובדים בלילה, אלא עד שעת מעריב ניסיים את בנייתו של בית הכנסת החדש ברוב פאר והדר.

מיד כשגמרו הרב את דבריו, החלו כל בני העיירה לעבוד בפירוק בית הכנסת הישן והשבור, ובד בבד החלו אחרים לחפור את הבורות ולהניס את עמודי התמך של הבנין החדש, כאשר כל אחד מנסה לתקו ולסייע במה שיהוא יכול, כשעליהם מופקדים ראשי הקהילה, המכוונים כל אחד למלאכתו אשר ישכיל ויצליח בה.

המראה המיוחד בו כל בני העיירה עבדו יחד בזריזות מפליאה בבנית בית ה’, עזרה רבות אף ליישב הדורים ומריבות בני שנים. דוד שזה כמה שנים שלא דיבר עם עזריאל בעקבות מריבה שהיתה ביניהם אודות יין השרץ שמכר, עבדו יחדיו בחפירת הבורות החדשים, ותוך זמן קצר, כאשר העבודה הכריחה אותם לדבר אחד לשי, הקרח נמס וביקשו סליחה אחד מחבירו והתפייסו. גם וועולול הנפח התפייס עם בעריש שזאב המים על המריבה שהיתה ביניהם, כשהם החליטו יחדיו לתרום את סכום המריבה לבית הכנסת החדש.

זמן מה לקראת שקיעת החמה הכריזו על הפסקת המלאכה לתפילה, כאשר באותה שעה כבר עמדו לתפארה שלשת קירות בית הכנסת ועמודי היסוד שעליהם ישען הגג. מיד סיומה של תפילת מנחה המשיכו עשרות בני העיירה במלאכת ביתם מרץ וזריזות, כאשר הרב עומד על גבם וכמלאך רחמים אומר להם גדל גדל. השגחה פרטית מיוחדת אירעו לכל היאך בדיוק ביום זה של ט”ו בתמוז, בו זוהרת הלבנה ברוב תפארתה, ולאורה יכלו להמשיך בבניה אף לאחר שהשמש כבר שקעה. כשעתיים לאחר הזמן המיועד לתפילת ערב סיימו בני העיירה את בנין בית הכנסת ברוב פאר והדר, כאשר מחמתם היתה גדולה ועצומה עד מאד, שזכו לבנות בעצמם בית גדול לה’ ותורתו. בסיום הבניה פצחו מולם בריקוד מיוחד לשמחת התורה, ולאחריהם שתו לחיים יחד עם הרב, שיזכו להתפלל וללמוד בבית זה עוד רבות שנים.

השיעור המתקיים בכל ערב בין מנחה למעריב, התקיים באותו מעמד בהשתתפות כל בני העיירה, שחנכו את הבנין בתורה ולאחר מכן התפללו תפילת מעריב ראשונה בבנין החדש, בהתרגשות ובכוונה רבה.

בסיומו של אותו ערב מיוחד ונפלא, בו מעז יצא מתוק, מהשבר וההרס הגדול צמח הבנין הגדול המרווח והיפה, באו ראשי הקהילה לרב להודות על כך שזיזר את כל הציבור לבניית בית הכנסת במהירות מדהימה, שכולם עזבו את עסקיהם בבוקרו של יום, ובאו ועבדו ברציפות וללא הפסקה לאוכל או שתיה כל היום, שהכל הוא בזכותו של הרב.

אם יורשה לי לשאול, אמר ר’ זונדל, מהיכן ידע הרב שבניית בית הכנסת תסתיים עוד לפני תפילת ערבית, האם נבואה נזרקה בו. במיוחד, הוסיף ר’ זונדל ונימק, שרק לפני כמה חודשים הרב אמר לנו, שסיבה נוספת לאיסור שבירת בית הכנסת הישן הוא, כמה זמן יקח בנינו, כאשר זכר בניית בית הכנסת הישן במשך חודשים, היה טעם לדבר.

לא נביא אני ולא בן נביא אני, השיב הרב, אלא ששתי תשובות בדבר, האחת, שלא אמרתי מתי יתפללו מעריב, ואם לא היו מספיקים, ניתן היה לדחות את התפילה בעוד כמה שעות, במיוחד שאני הייתי השומר על כל בני הקהילה. והשניה, שהמעשה היה באמצע שלמדתי את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום עם פרש”י כדת של תורה. כנפסק בשו”ע אורח”ס ס’ רפ”ה ס”ג, ומתוך הלימוד בו עסקתי הבנתי שבדאי יגמרו את בנין בית הכנסת החדש ברוב פאר והדר עוד לפני תפילת ערבית.

וזאת מדברי רש”י על הפסוק, **”וירא אהרן ויבן מצבת לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג לה’ מחר”** ופרש רש”י ”ראה ואמר, **אם הם בונים את המצבת, זה מביא צרור וזה מביא אבן וממצאת מלאכתך עושה בבת אחת**, מתוך שאני בונה אותו ומתעצל במלאכתי, בין כך ובין כך משה בא”. ומבואר בדברי רש”י שכאשר אדם בונה בנין בעצמו, או אפילו עם מעט פועלים, בנייתו תארך זמן רב, אבל **אם כל הציבור יחדיו בונה, כל אחד עושה חלקו והבנייה מסתיימת תוך זמן קצר**, ומכאן ידע הרב, שאם כל בני הקהילה בונים יחדיו את בנין בית הכנסת, בודאי שיגמרוהו עוד לפני תפילת מעריב, כפי שאכן היה.

^[1] ספיר נפלא זה נלקח מעלן האיילנד בחודו [כאישר חמו"ל] ונלכדו היתכן היעצום שבו, הוא מלמד אותנו

^[2] להקפיד על לימוד הפרשה עם פירוש רש"י וקדושי – מודענו למידת התורה הגדולה ומידת התורה הגדולה

המרכז: רח' החיים 5, תל גיבורים חולון ת.ד. 180 חולון
מוקד: 03-50-111-25 | פקס: 03-50-111-25
Email: info@haravrabi.co.il | www.haravrabi.co.il
לתגובות והערות וכן לקבלת העלון מדי שבוע לבית הכנסת
ואו במייל, ניתן לפנות לכתובת דלעיל

בית מדרש חוכמים
עטרת חכמים
תל-גיבורים חולון

דעת זקנים נוחה הימנו

מאמר פתיחה

עמל תורה

בפרשתינו פרשת כי-תשא מסופר על חטא העגל ובפשטות אין לנו אלא ללמוד ממנה מה לעשות כדי לא להגיע לשפל של חטא העגל. אבל בתוך הפרשה לאחר מעשה העגל יש פסוק הטומן בחובו יסוד עצום בעמל תורה שחובה עלינו להתבונן בו וללמוד ממנו הלכה למעשה, מה שאומר שיש לנו מה ללמוד מהפרשה גם בקום ועשה.

וכך כתוב בפסוק: "ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל" פשט הדברים הוא שהתורה הקדושה מעידה שה' דבר עם משה פנים בפנים כאשר מדבר חבר לחבר, ובנוסף כתוב שיהושע בן-נון לא מש מתוך האוהל. אבל בעלי המוסר לומדים מפסוק זה מוסר גדול!

בא ננסה לתאר לעצמנו איך היתה ההרגשה בזמן חטא עגל, כמה דיבורים וכמה פרשנויות נאמרו בעם ישראל...

דוגמא לדבר, מה שקורה בארץ בתקופת בחירות, שמועות על גבי שמועות לשון הרע ורכילות בלי גבול מתוך המחנה ומחוצה לו, אין אחד שמסוגל להיות שקוע בלימוד כצורת בן-תורה אמיתי.

ועל זה כתוב בתורה "ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל" בתוך כל הבלגן שמטבע הדברים איש אמונו של משה רבינו היה אמור להיות מעורב בכל מה שקורה, והוא גם יכל לתרץ שהוא מתערב רק כדי למחות על כבוד התורה ...

ועם כל זה התורה מעידה על יהושע בן-נון נאמנו של משה רבינו נער לא ימיש מתוך האוהל ומבואר במפרשים שהינינו נער הוא לא בגלל גילו הצעיר אלא בגלל ההתלהבות והעוצמה בהתנהגות של יהושע שהיה כמו של נער צעיר, כזה עמל תורה כזו שקיעות בלימוד שבטח אם היו שואלים אותו על החדשות בקהילה הוא אפילו לא היה יודע כמה מדובר!

כל אחד מאתנו צריך להיות בבחינת יהושע בעניין הזה, אם יש לך שיעור קבוע אם יש לך חברותא קבועה וכל שכן אם אתה אברך שיושב ולומד כל היום, חובתינו היא שנהיה בשעות הלימוד נער לא ימיש מתוך האוהל, בזמן הלימוד אין עולם אין עסקים ואין חברים יש רק תורה תורה ועוד הפעם תורה.

בגמרא מסופר על אחד מהאמוראים שאמר, אם אמא שלי מבקשת ממני לקנות חלב אחרי הלימוד אני לא יכול להתרכז כל היום בישיבה, כי אני טרוד מקניית החלב...

אז מצד אחד אנחנו יכולים לפרגן לעצמינו שאנחנו לומדים עם כל עול הבית הפרנסה הקניות והסידורים שיש לנו, וזה נכון!

אבל מצד שני חובתינו לדאוג שבזמן הלימוד כל הרמ"ח אברים והסס"ה גידים שלנו יהיו משועבדים ללימוד התורה הקדושה. לא סתם זכה יהושע בן-נון להיות מנהיג ישראל אחרי משה רבינו, ה' מיקר מאוד עמל תורה וגאה ושמחה כשבני עוזבים הכל ושמיחים בתורה הקדושה. כנאמר "אשרי מי שגדול בשמו ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו".

מה מתאים יותר מלסיים בשיר הידוע הבא:

"כד יתבין ישראל ועסקין בשמחת התורה, קודשא בריך הוא אומר לפמליא דיליה, חזו בני חביבי דמשכחין בצערא דילהון ועסקין בחדוותא דילי" תרגום: כאשר יושבים ישראל ועוסקים בשמחת תורה, הקב"ה אומר לפמליתו ראו בני חביבי ששוכחים את צערם ועוסקים בשמחתו.

יתן ה' ונזכה לעסוק בתורה לשמה בשקיעות ובדביקות גמורה ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים בביאת גואל צדק במהרה בימינו, אמן.

סיפור לשבת בלשון נפלאה מתובל בהשקפה טהורה

050-2736658 זכרון

כל אותם ארבעים משפחות מיהודי העיירה, שיצאו במחשבה על תקופה קצרה עד יעבור זעם, גילו עד מהרה שכעת אין להם לאן לשוב, והחלו להתגלגל ממקום למקום בעניות מחפירה, כשאך בגדיהם עליהם יחד עם עוד כמה דברים שצברו בצרותיהם, ואילו כל רכושם המועט שהיה להם, הכל הפך למאכלות אש ולבית איכרי העיירה הערלים. המשפחות שנתפרזו בכל העיירות הסמוכות במרחק כמה ימי רכיבה, ניסו להקלט בכל מיני עיירות ובחסד ה' עליהם, כמעט בכל עיירה נקלטה משפחה אחת או שנים, בזכות נדבת ליבם הרחב של יהודי אותה עיירה, שעדו וסייעו להם כלל שיכלו, למרות עניותם הרבה של התושבים.

באותה העת התחלתי להרהר, כתב ר' זונדל בנפסקו, שצורך השעה היא להקים קהילות יהודיות בעיירות נוספות, שכלל שירבו העיירות בהם מתגוררים יהודים, יקל עליהם עול הפרנסה, וכן במקרה דומה חלילה, שלא תהיה אפשרות להתגורר בעיירה כלשהיא, יהיו מקומות חילופיים בהם יוכלו להתגורר.

אילו הוא היה יודע ר' זונדל כמה עמל ויגיעה, קשים ויסורים יעברו עליו בהמשך דרכו, לא ברור כלל שהוא היה מתחיל בזה, אבל בחסד ה' עליו, בראשית דרכו הוא לא הצליח לראות את החסרונות והקשיים, אלא רק את התקווה וההצלחה, ועל כן הוא נטל על עצמו עול גדול זה, כדי להקים מקום נוסף בו יהודים יוכלו להתגורר.

תחילת דרכו היתה להסתובב בכפרים ויעירות, לברר אודות יהודים שמתגוררים בהם, לדבר עמם ולשמוע את דעתם על המקום וערלי, עד כמה שנאת ישראל מושרשת ועמוקה אצלם, ומה דעת הפריץ המקומי על היהודים ונכונותו לטובלם. באותם ימים, כששמע מיהודים מה רבים על הצרות והקשיים שהם עוברים, בהתגוררותם בדרך בין שבעים זאבים, עם נסינות החיים הקשים לחיות חיי יהודי בלא מנין, בלי חזרת השי"ת וקריאת התורה, חסרה להם עניית אמן ואמן יש"ר, וזאת מלבד חוסר אפשרותם ללמוד מפי רב ומורה, כאשר רוב השאלות צריך להחמיר מספק, ולשאלה קשה צריכים לרכב כמה שעות עד לעיירה בה מתגורר מורה הוראה, ובמיוחד דוה לבם על חוסר חינוך ילדיהם לתורה, שהדור הצעיר הולך וגדל 'עמרים' עוד יותר מהוריהם, ואף כמעט לא ראו מימיהם צורת הנגהת יהודי אמיתי, המתפלל שלשה תפילות ביום בבית הכנסת, הולך בכל יום לשיעור תורה ומחיה את נפשו בטל תחיה.

באחד מנדודיו הגיע ר' זונדל אל העיירה 'אנטונייניאעה', בה גנש את בערל הפונדקאי, שאף הוא כאחרים סיפר לו על חייו הקשים כיהודי בודד בעיירה, אך יחד עם זאת הוסיף לספר, שהפריץ של העיירה הינו בעל לב רחום, אוהב את האיכרים ואינו רודה בהם כלל, ואף פנה אליו כמה פעמים ושאלו, מדוע הוא אינו מביא עוד יהודים שיבואו להתגורר בעיירה. אך הוא השיב שאינו יודע מהיכן מביאים יהודים, שכידוע יהודי מגיע להתגורר רק בעיירה בה קיימים חיים יהודיים תוססים, אלא אם כן הוא מוכרח להתגורר במקום אחר, מחמת קשיי הפרנסה.

חשב ר' זונדל שבעיירה זו יש הזדמנות להצלחה, וביקש להפגש עם הפריץ. במהלך הפגישה סיפר לו הפריץ, שכמה פעמים שמע מחבריו אודות היהודים ומעלליהם, אך כשדבק את הדברים מקרוב, ראה שהכל בגדר עלילות דברים. העיירות המוצלחות ביותר, הם אלו בהם היהודים אחראים וממונים עליהם, שכידוע היהודים יש מידי מיוחדת של זריזות וחריצות, ומצטרפים למידי האמת והיושר, יחד עם זאת שמלבד יום בשנה, לעולם לא תמצא אותם מתגלגלים בכסרותם. לעומת כל העיירות בהם התמנו איכרים, אפילו מלומדים וחשובים, תוך זמן קצר הכל נפל, או מחמת שכרותם ומעילות, או מחמת חוסר זריזות וחריצות.

הפריץ שהבין שיש בכוחו של ר' זונדל להביא לעיירתו יהודים, הציע בפניו הצעה מפתה, שאם הוא מביא עשרה משפחות שיבואו להתגורר כאן בקביעות, מלבד כל התנאים הטובים שיתן להם, יחד עם פרנסה מובדט באחוזותיו, הוא מתחייב לבנות להם בית כנסת יפה וגדול.

כדרכו של כל יהודי העוסק בענינים ציבוריים, הודה ר' זונדל לפריץ על הצעתו, ואמר לו, שאת פרטי ההצעה הוא יגיש לרב, ועל פי דברו והכרעתו יקום דבר. כשיצא מבית הפריץ, הלך ר' זונדל בראשונה לבערל, סיפר לו את דבר הצעתו של הפריץ, ואת מה שסוכם ביניהם, שהוא ישאל את הרב כדת מה לעשות. בערל שהתרגש רק מהמחשבה אודות קהילה יהודית שתבוא למקומו, שיוכל להתפלל במנין כל יום, שבני יראו צורת יהודי אמיתי, ויהיה לו רב משלו, החל לברך את ר' זונדל בכל הברכות שידע, והוסיף ואמר, שיש לו צריך בקצה חצרו שאינו בשימוש, ואם הרעיון יקרום עור וגידים ותקום כאן קהילה, הוא מנדב את הצריך ההוא למקום משכן לתלמוד תורה או לכל דבר אחר, כפי ראות עיני הרב, למשך עשר שנים.

כששמע הרב את דבריו של ר' זונדל, בתוספת ההבטחות שקיבל, על בניית בית כנסת ומקום לתלמוד תורה, שקל היטב את הדברים, והגיע למסקנא שאכן יש לנסות אפשרות זו. הוסיף הרב ואמר, שלדעתי יש להתחיל את בניית הקהילה עם עד חמש עשרה משפחות, שאף הם יגיעו בטיפוטף, כל כמה שבועות ושפחה נוספת, וכמה סיבות, גם מחמת שלא לעורר את האיכרים הערלים שיחשבו שהיהודים באו לכבוש את המקום ולקח מהם את פרנסתם. משפחתו של ר' זונדל היתה הראשונה שהגיע לעיירה, שבועיים אחריהם הגיעו משפחתו של וועלוול הנפס, שדבר חסרון נפח בעיירה וסביבותיה הגיעו לאזנו, ואף עברה רינה בין ערלי העיירה שכעת כבר לא יצטרכו להרחיק נדוד על כל אופן שבור, גם יענקלה בעל עגלה ומשפחתו הגיעו לאחר כחודש, וכשבועים לאחר מכן, הגיע הרב ומשפחתו, כך שיחד עם הבנים הגדולים היה להם מנין בעיירה.

הבדלים רבים ישנם בין חכמים לטיפשים, כאשר אחד הכולטים והמיוחדים הם, שהחכם רואה את המצב מראשיתו ועד השלמתו, מה לפני ומה אחר, תמונה שלמה וכוללת, לעומת הטיפש הרואה רק עם שמול עיניו, תמונה חלקית ומעוותת, ובעקבות כך אף מסקנותיו מתאימות לראיותו.

גם אם הטיפש הוא מבוגר בשנים, אף כאשר יש לו תעודות לרוב עם ותק במקצועו, ובמיוחד אם הוא בא להכין עבודה, להגיש תחקיר, תמיד הוא יעשה את עבודתו בטיפשות. כל מי שיראה את מעשה ידיו, יקרא את מסקנת עבודתו, יעין בפירות חקירתו, יבין מהרה שמאחריהם עומד טיפש, שלא השכיל להשתמש בכלים ובתקציבים שעמדו לרשותו, להגיע לדבר מועיל, לחקור אחר הדברים החשובים, אלא נתפס בכל מיני ענינים זוטריים.

כך היה נראה ממחקרו של ד"ר זרח שונא החרדים, אחד מחוקרי העיירות הידועים זה עשרות שנים, שניצל סכום אנדי שעמד לרשותו, בכדי לחקור אחר העיירות בהם התגוררו יהודים זה מאות שנים, ומסקנת מחקרו שנכתבו בספר עב כרס, מתייחסים בעיקר לדמויות המענינות שהרכיבו את העיירה, כשואב המים והחיים, הנפח והאופק, ובמיוחד התעסק וחקר אחר שוטה העיירה שיכור הכפר וגנב העיירה, ששלוש האחרונם, כך מקובל, היו כמעט בכל אחת מהעיירות.

הקורא את מחקרו עלול לחשוב, שבעיירות היו רק תמוהונים ומוזרים, אנשים סגנוניים ועמלי כפיים. אף לא רב אחד מכל מאות רבני העיירות מוזכר בספר, אלפי עמלי התורה עם מאות בתי המדרש, הכל כלא היה, את תוך העיירה זרק ואת קליפתו חקר וכתב. ניכר מהדברים שהחוקר והסופר לא היה מעוניין שהקוראים יחשפו לרוח הטהרה שהיתה בעיירות, לחכמת הרבנים ותמימותם הישרה של בני העיירה, כדי שחלילה לא ידבקו בה, אלא רק ידבקו בשוטה הכפר ובגנב העיירה, ממנו ילמדו אורחות מות.

לעומתו, ניכר היה החכמה הרבה במחקרה של גב' גילה המכיטה נכון מורה להסטוריה יהודית, ואשה גדולה וחשובה בפני עצמה, המשמשת כיועצת חינוכית לכל מכריה, אשר את נסיונה הרב בחינוך ארבע עשרה ילדיה ומאות תלמידותיה, חולקת עם כל דורש ומבקש, ויחד עם זאת גם מצאה זמן לחקור אחר הקהילות שהיו ואבדו, ביניהם חקרה על העיירות בהם התגוררו היהודים זה מאות שנים, כאשר כל מחקרה זה נעשה על ידה בלא כל מיסון ציבורי או כללי, והיא התמקדה בו בנקודות רבות ושונות בעיקר חיי יהודי העיירה ואורח חייהם, יחסם לשמירת התורה וחשיבות לימודה ועמלה, החל מהרבנים והלומדים, ועד אחרון הדמויות, כשלכל אחד ניתנת הערכה מתאימה ביחס למעמדו ולחשיבותו.

בספר 'עירתי - מקום אבותי', פרי מחקרה זה שנים רבות, פרק גדול ונכבד תופס לו מקום מיוחד בספר, בו נכתב אודות הקמת היישוב היהודי בעיירה, שכל בר דעת מבין שקהילה יהודית בעיירה נוספת לא קם מאליה, כמה כח והשתללות צריכים כדי להקים קהילה, לבנות בית כנסת, לבחור ולמנות רב, ושאר כל הדברים שהופכים עיירה עם יהודים, לעיירה עם 'קהילה' יהודית.

כדוגמא לאופן ודרך הקמת קהילה יהודית בעיירה, מובא בספר סיפורה של העיירה 'אנטונייניאעה', שנכתב על ידי ר' זונדל בונה העירות אחד מבני העיירה בשעתה, כאשר הכותב מעלה על גליון את הסיטונות והקשיים, המשברים והמאכזבות, ועמם גם את התקופות של התקווה וההצלחה, השמחה והאופור, כל מה שעבר על ראשוני העיירה, עד שזכו לראות בה קהילה יהודית, ששמה של העיירה יתנוסס לתפארה במפה העולמית והחברתית.

הפנפיק הקטן והמרוכז עם כתב יד זה, המתאר את הקמת העיירה, נמצא בעליית הגג של אחת העיירות הנידחות, אליה הגיע ברבות הימים יהודי לביקור בקברי אבות, ואחד מנני הארץ שהתגורר באותו בית, סיפר לו שמצאא בעליית גג, וכשראה שהוא כתוב בכתב יהודי, הציע לו לקנותו תמורת כמה פרוטות. בירור קצר אודות תושבי הקדומים של הבית העלה, שאינו של אותו ערל רכש בקנין חזקה עוד באותו היום שלקחו את יהודי העיירה ליער הסמוך, ולאחר שעה קלה, כשקברם נכרה על ידם, זכו לעלות בסערה המשימה, לקדש שמו ברבים. ומיני אז הוא מתגורר בבית הגזול כבשלו.

כותב הפנפיק מספר, היאך בעיירת נערותו ומקום קבורת אבותיו, החיים הפכו קשים מנשוא, הפריץ שהעיירה היתה שייכת לו, הצטיין בשנאת ישראל קשה ומוראה, אך עם כל זה עדיין ניתן היה להתגורר בה, כשכולם משתדלים למעט ככל שביכולתם לפגוש בו ולדבר עמו, ולהמשיך לחיות את חייהם בשמירת התורה והמצוות, בקביעת עיתים לתורה ובגידול ילדיהם לתורה ולמעשים טובים.

הפנפה הגדול אירע, כשאירע לפריץ אסון קשה, בערב חתונת בנו הגדול, פרצה שריפה גדולה בחצירו, ובנו החתן נשרף למות. הפריץ שהפך להיות מריר ומתוסכל, הטיל את כל האשמה על יהודי העיירה, שבמחדלם פרצה השריפה, ובכל יום היה תופס אחד מיהודי העיירה, והיה מכה בו מכות איומות עד שכמעט העבירו לעולם שכולו טוב. וככל שעברו הימים תסכולו גבר ועמו אף זעמו וכעסו, ובכל עת ושעה היה מחפש אחר יהודי בכדי לפרוק עליו את כעסו, וכשאך היה רואה יהודי מרחוק, מיד רץ אחריו עד שתופסו ומכה בו נמרצות בלא להרפות, עד שהיהודי המוכה היה נופל מתבוסס בדמו.

רבה של העיירה, הגאון רבי יהודה הלמן הורה לבני העיירה, שאין ברירה אלא לנסות להסתגר עד יעבור זעם, ולכך הורה להם ליקח עמם מעט צידה ולעבור להתגורר תקופת מה אצל קרובים או ידידים. כאשר בני העיירה נמלטו ממנה.

ראה הפריץ שאין לו יהודים בעיירה לכלות בהם את זעמו, התגבר עליו כעסו ושלה את שליחו לשרוף ולשבור את כל בתי יהודי העיירה, עם בית הכנסת הגדול ומפואר, בכדי שלא יהיה להם כל זכר, ואף למנוע מהם את האפשרות לחזור לעיירה.